

Sánchez pot ordenar a la Fiscalia que no recorri el tercer grau dels presos?

Els últims moviments del ministeri fiscal contra l'independentisme posen en entredit la voluntat de diàleg manifestada pel govern espanyol

Dolores Delgado, davant Felip VI, Pedro Sánchez i Carlos Lesmes, prometent el càrrec de fiscal general de l'Estat | Casa Reial

La Fiscalia ha aconseguit l'objectiu que perseguia des d'abans del judici de l'1-O: tancar els líders independentistes a la presó i dificultar al màxim les seves sortides.

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/206581/tercer/grau/suspes/quant/podran/tornar/sortir/presos/politics>) Aquest dimarts va aconseguir deixar en suspens el tercer grau dels presos polítics i ja ha demanat al Tribunal Suprem que anul·li també les sortides per treballar a través de l'article 100.2. Tot plegat, ha deixat en entredit el diàleg entre l'independentisme i el govern espanyol. Els principals partits sobiranistes exigeixen la fi de la repressió per tornar a asseure's a negociar, mentre que el PSOE es renta les mans de les decisions que pren el ministeri fiscal, una institució que depèn orgànicament de l'executiu espanyol.

Què pot fer i què no pot fer Sánchez amb la Fiscalia? És cert que li pot ordenar que no interposi recursos contra el tercer grau o contra el 100.2 dels presos polítics? Remuntem-nos uns mesos. En plena campanya electoral, Sánchez es va vantar de "controlar" la Fiscalia. "Qui controla el ministeri fiscal? Qui el controla? Doncs ja està", va dir en una entrevista a RNE. Ho deia en el

marc d'unes declaracions prèvies, quan va convertir en promesa electoral aconseguir l'extradició de Carles Puigdemont. Una promesa, de moment, incomplerta i amb poques perspectives de reeixir veient les decisions que fins ara han pres els tribunals de justícia europeus.

Les declaracions de Sánchez van indignar els fiscals, molt gelosos de la seva independència respecte el poder executiu. Com funciona la Fiscalia? Depèn del govern espanyol o és independent? La teoria, plasmada a l'Estatut Orgànic del Ministeri Fiscal (<https://www.boe.es/eli/es/l/1981/12/30/50/con>) -que recull les línies mestres i els seus límits d'actuació-, diu que es tracta d'un organisme amb "personalitat jurídica pròpia" i que està subjecte, "en tot cas", als principis de la "legalitat i la imparcialitat". Per tant, hauria d'actuar de forma completament independent a la Moncloa.

[noticia]206581[/noticia]

Això en teoria. Ara bé, és una institució jeràrquica amb una incidència completament vertical. El que es diu des de dalt va a missa. A la cúspide hi ha el fiscal general de l'Estat, nomenat pel govern espanyol. Sánchez hi va situar quan va arribar a la Moncloa després de les eleccions Dolores Delgado, exministra de Justícia, en un moviment entès per fer quadrar la Fiscalia i rebaixar la tensió exhibida fins aleshores contra l'independentisme (<https://www.naciodigital.cat/noticia/194245/dolores/delgado/fiscal/trinxera/aspira/quadrar/fiscalia>) i que va encendre les alarmes dels fiscals, que ho van veure com un intent d'ingerència.

Els resultats, ara per ara, són insuficients. No només no s'ha rebaixat la pressió sinó que fins i tot s'ha incrementat: el ministeri fiscal continua sent l'actor més bel·ligerant contra l'independentisme i s'ha oposat sistemàticament a totes les vies per flexibilitzar la condemna dels presos.

Això, malgrat que Delgado, nomenada pel govern espanyol, és la màxima autoritat i pot "interessar" a la resta de fiscals. És, de fet, aquesta dependència orgànica de la Fiscalia amb el govern espanyol el que genera, inevitablement, una ombra de sospita en les decisions que es prenen des del ministeri fiscal. Ara bé, que hi hagi dependència orgànica no vol dir que un govern com el del PSOE i Podem tingui el control total sobre els fiscals, especialment en el cas dels fiscals del Tribunal Suprem, que constitueixen un cos d'elit dins de la pròpia Fiscalia.

Està obligada la Fiscalia a fer cas al govern espanyol?

L'article 8 de l'estatut indica que l'executiu "podrà interessar del fiscal general de l'Estat que promogui davant els tribunals les actuacions pertinents en ordre a la defensa de l'interès públic". És aquí, en el concepte "interessar", on hi ha la clau de volta. Segons la llei, el govern pot demanar als fiscals que maniobrin en una direcció concreta, però en cap cas els ho pot ordenar. La teoria diu que el govern pot suggerir, però és la Fiscalia que decideix sota criteris jurídics i de manera autònoma.

El fiscal general de l'Estat sotmet aquesta petició a la Junta de Fiscals de Sala, un grup d'assessors, i, després de deliberar-ho, decideix si l'obeeix o no. La institució, per tant, no està legalment obligada a complir amb la petició. El que sí que haurà de fer és respondre a l'executiu exposant la decisió de forma "raonada". No obstant això, aquest procediment no és sempre tan transparent. Les queixes i crítiques sobre la politització de la justícia espanyola són històriques. S'han fet des de partits polítics i també des de nombrosos àmbits socials, però també des del propi Poder Judicial.